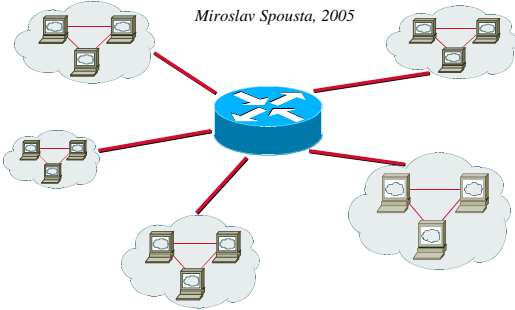

Počítačová síť II

12. pomocné protokoly, IPv6

Miroslav Spousta, 2005

1

ICMP

- Internet Control Message Protocol
 - doslova protokol řídicích hlášení
 - RFC 792
- pomocný protokol IP, vlastně součástí IP protokolu
 - patří se v IP datagramech
 - problémy s ICMP datagramy se nehlásí
- používá se v tísňové zprávy pro informování o nějakém nestandardním stavu při doručování IP datagram
- generují se například při zahazování datagramu
 - IP se nestará o nápravu
 - ale informuje odesílatele, že se tak stalo
- ICMP zprávy se zpracovávají v IP stacku odesílatele

2

ICMP

8b	8b	16b
typ zprávy (TYPE)	kód (CODE)	kontrolní součet
...		

- typ vyjadřuje o jakou zprávu jde
 - echo request, echo reply, redirect, ...
- kód udává parametry konkrétní zprávy
 - například jakého druhu se nepodařilo datagram doručit
- další formát zprávy závisí na typu
- často následuje po vodní IP hlavičce + 64 bit dat z vodního datagramu

3

ICMP Destination Unreachable

8b	8b	16b
TYPE = 3	CODE	kontrolní součet
nepoužito		
IP hlavička po vodního datagramu + 64 bit dat		

- CODE
 - 0: síť nedostupná (net unreachable) – směrování nenašel cestu k síti
 - 1: stanice nedostupná (host unreachable) – nelze se spojit se stanicí
 - 2: protokol nedostupný (protocol unreachable)
 - 3: port nedostupný (port unreachable)
 - 4: fragmentace nutná, ale byl nastavený příznak DF (Don't fragment)
 - 5: špatné zdrojové směrování (source route failed)
- 2, 3 od cílové stanice, 0, 1, 4, 5 od směrování

4

ICMP Time Exceeded

8b	8b	16b
TYPE = 11	CODE	kontrolní součet
nepoužito		
IP hlavička po vodního datagramu + 64 bit dat		

- CODE
 - 0: Time to Live Exceeded – TTL kleslo na nulu (příliš mnoho směrování po cestě)
 - 1: Fragment Reassembly Time Exceeded – vypršel čas na sestavení datagramu z fragmentů; pokud nedošel fragment 0, nic se neposílá
- TTL brání zacyklení
 - je nutné vždy při skoku ve směrování připočítat kontrolní součet IP hlavičky
- kód 0: od směrování, kód 1: od stanice

5

traceroute, tracepath

- zaslání zpráv od směrování, pokud TTL klesne na 0 se dá využít pro stopování cesty datagramu sítě
- nastavíme TTL na 1 a vyšleme datagram k cíli
- vrátí se nám od prvního směrování => zjistíme adresu prvního směrování
- nastavíme TTL na 2, ...
- běžně se používá TTL kolem 64
- počet prvků („hop“) z ČR do USA běžně kolem dvaceti
- traceroute a tracepath jsou programy, které zjistí ujit cestu k cíli
- traceroute používá UDP pakety, případně může používat ICMP echo request datagramy

6

traceroute, tracepath

```
traceroute to 195.113.31.123 (195.113.31.123), 30 hops max, 38 byte packets
 1 s1.chello.upc.cz (62.24.84.1) 86.565 ms 48.663 ms 21.908 ms
 2 cz-prg01a-ra2-ge0-0-0-v20.aorta.net (213.46.172.9) 17.375 ms 14.643 ms 5.852 ms
 3 at-vie01a-rd1-pos-1-0-0.aorta.net (213.46.160.53) 10.940 ms 25.298 ms 11.238 ms
 4 at-vie02a-ril-pos-4-0.aorta.net (213.46.173.6) 12.161 ms 27.251 ms 11.681 ms
 5 Wien1.ACO.net (193.171.16.162) 24.182 ms 12.473 ms 12.142 ms
 6 195.113.179.149 (195.113.179.149) 13.623 ms 15.295 ms 11.803 ms
 7 r92-r41-oc48.cesnet.cz (195.113.156.126) 14.339 ms 13.646 ms 13.179 ms
 8 geovc-cesnet.pasnet.cz (195.113.69.53) 12.408 ms 35.663 ms 41.404 ms
 9 geruk-geovc.pasnet.cz (195.113.68.237) 12.076 ms 13.161 ms 13.301 ms
10 flor-ruk.pasnet.cz (195.113.69.118) 12.803 ms 13.360 ms 12.571 ms
11 karlingw-c.karlin.mff.cuni.cz (195.113.31.130) 12.472 ms 12.701 ms 12.412 ms
12 k5gw.karlin.mff.cuni.cz (195.113.31.137) 12.682 ms 12.995 ms 12.428 ms
13 atrey.karlin.mff.cuni.cz (195.113.31.123) 13.067 ms 12.311 ms 19.759 ms
```

7

ICMP Parameter Problem

8b	8b	16b
TYPE = 12	CODE	kontrolní součet
pointer	nepoužito	
IP hlavička + vodního datagramu + 64 bit dat		

- nastala „jiná chyba“ a datagram byl zahozen
 - například chybná data v hlavičce
- pokud je CODE = 0, pointer ukazuje do vodního datagramu, kde nastala chyba

8

ICMP Source Quench

8b	8b	16b
TYPE = 4	CODE = 0	kontrolní součet
nepoužito		
IP hlavička + vodního datagramu + 64 bit dat		

- smrová je zahlcen a musí zahazovat datagramy
- za každý zahozený datagram vygeneruje tuto zprávu
- musí generovat zprávy i když datagramy mohou být doručeny, i když prou byla vygenerovaná zpráva Source Quench
- je to jedná se vlastně o žádost o snížení toku dat, které generuje zdrojová stanice
- neexistuje inverzní zpráva (zahlcení pomínulo)

9

ICMP Redirect

8b	8b	16b
TYPE = 5	CODE	kontrolní součet
adresa nové brány (gateway)		
IP hlavička + vodního datagramu + 64 bit dat		

- CODE
 - 0: p esm rovat datagramy pro síť
 - 1: p esm rovat datagramy pro stanici
 - 2: p esm rovat datagramy pro TOS a síť
 - 3: p esm rovat datagramy pro TOS a stanici
- pokud první smrová zjistí, že stanice má lepší cestu k danému cíli, pošle tuto zprávu
- filtrovat na vnějších rozhraních sítí!

10

ICMP Echo Request/Echo Reply

8b	8b	16b
TYPE = 8/0	CODE = 0	kontrolní součet
identifikátor		sequence number
data...		

- žádost o odpověď (TYPE = 8) je vyslána k cíli
- cílový uzel zamění adresy, přeepíše TYPE na 0 odesle zpět (data zůstávají stejná)
- umožňuje detekovat:
 - funkčnost IP stacku cílové stanice
 - počet hopů, MTU po cestě (nastavením velikosti dat)
 - RTT (Round Time Trip) – doba přenosu dat tam a zpět

11

ping

```
qiq@bug:~$ ping -s 5000 195.113.31.123
PING 195.113.31.123 (195.113.31.123) 5000(5028) bytes of data.
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=1 ttl=53 time=892 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=3 ttl=53 time=114 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=4 ttl=53 time=578 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=5 ttl=53 time=154 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=6 ttl=53 time=133 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=7 ttl=53 time=122 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=8 ttl=53 time=103 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=9 ttl=53 time=100 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=10 ttl=53 time=99.3 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=11 ttl=53 time=103 ms
 5008 bytes from 195.113.31.123: icmp_seq=12 ttl=53 time=105 ms
--- 195.113.31.123 ping statistics ---
12 packets transmitted, 11 received, 8% packet loss, time 11010ms
rtt min/avg/max/mdev = 99.376/227.984/892.493/248.939 ms
```

12

ICMP Timestamp

8b	8b	16b
TYPE = 13/14	CODE = 0	kontrolní součet
identifikátor		sequence number
as odesláni (zdroj)		
as přijmu (cíl)		
as odesláni (cíl)		

- odesílatel zaznamená čas odeslání
- příjemce čas přijetí a čas odeslání zpět
- slouží k zjištění doby přenosu dat k cílové stanici

13

ICMP Router Discovery Protocol

8b	8b	16b
TYPE = 9	CODE = 0	kontrolní součet
počet adres	velikost adresy (2)	životnost (s)
Router address 1		
Preference 1		
Router address 2		
Preference 2		

- RFC 1256
- 9: Router Advertisement
 - inzerování adresy směrovače, směrovač periodicky (nebo na žádost) inzeruje svoji adresu v síti a posílá ji na broadcast/multicast adresu všem připojeným uzlům
- 10: Router Solicitation
 - žádost stanice o adresu směrovače
 - jednoduchý datagram s TYPE = 10

14

ICMP

- další zprávy ICMP:
 - v dnešní době zastaralé, nahrazené RARP, BOOTP, DHCP
- 17/18: Address Mask Request/Reply
 - žádost o masku sítě
- 14/15: Information Request/Reply
 - žádost o adresu sítě

15

Příklad adres

symbolické jméno

DNS

IP adresa

ARP

MAC adresa

- MAC adresy jsou přiděleny za účelem zřízení, používají se k adresaci na linkové úrovni, jsou závislé na zřízení, slouží k rozlišení uzlu v rámci *lokální sítě*
- IP adresy jsou *univerzální v celé síti*, nezávislé na použité síťové technologii
- komunikující uzel má obě adresy, je potřeba mít mechanismus, jak zajistit převod mezi adresami
- Address Resolution (IP => MAC)
- Reverse Address Resolution (MAC => IP)

16

ARP

- Address Resolution Protocol
- protokol, který dokáže zjistit MAC adresu uzlu, pokud známe IP adresu
- kdy se to hodí? Směrujeme datagramy na určitý uzel (koncovou stanici nebo směrovač) v lokální síti, neznáme její linkovou (MAC) adresu
- dynamický, distribuovaný protokol, schopný reagovat na změny v síti
 - informace se podle potřeby obnovují
 - příkladová tabulka obsahuje v tabulce pouze došlé položky
- pokud chce stanice znát MAC adresu jiného počítače v dané síti, vyšle linkový broadcast – ARP dotaz
- stanice, která rozpozná svoji IP adresu odpoví linkovým unicastem – ARP odpověď

17

ARP

- ARP pracuje na vrstvě „mezi“ linkovou a síťovou
 - používá rámce linkové (tedy nikoli IP), ale přenáší IP adresu
 - v Ethernetu používá typ rámce 0x0806 (IP používá 0x0800)
- žádost vyšle IP vrstva když zjistí, že je potřeba odeslat rámec a není známá MAC adresa příjemce
 - vyšle se jen jeden ARP dotaz, i když rámec v k vyslání je víc

6B	6B	2B	28B
cílová MAC	zdrojová MAC	typ	ARP žádost/odpověď

18

ARP

- typ média: Ethernet: 1, ATM: 16
- protokol: pro IP 0x0800
- délka MAC adresy: 6
- délka IP adresy: 4
- operace: request: 1, response: 2
- zdrojová MAC a IP adresa
 - adresy odesílatele žádosti nebo toho, kdo odpovídá
- cílová MAC a IP adresa
 - adresa příjemce (v případě žádosti je MAC adresa broadcast (všechny 1))

Typ média
Protokol
Délka MAC adresy
Délka IP adresy
operace
Zdrojová MAC adresa
Zdrojová IP adresa
Cílová MAC adresa
Cílová IP adresa

19

ARP algoritmus

- počítač chce poslat data (IP datagram) jinému počítači v síti
 - potřebuje zjistit MAC adresu příjemce
 - podívá se do cache, je-li tam položka => OK
 - není, musí se použít ARP protokol
- vyšle rámec s broadcast cílovou MAC adresou (a s vyplněnými ostatními)
- příjemce zkontroluje, jedná-li se o jeho IP adresu, ne => rámec zahodí
- vyplní svoji MAC adresu a prohodí páry adres, aby odpovídaly odesílateli/příjemci
- odešle rámec zpět (unicastem)
- do ARP tabulky si přidá adresu tazatele (pravděpodobně s ním bude komunikovat)

20

Proxy ARP

- node, který prvek v síti (směrová) odpovídá na ARP dotazy za uzel, který je „skrytý“ za ním
- odpovídá svojí adresou (a datagramy poté směruje správným směrem)
- vlastně rozšiřuje lokální síť přes směrová
- směrová v síti „nevidí“

21

RARP

- Reverse Address Resolution Protocol
- IP adresa bývá na uložena v konfiguračním souboru na disku
 - MAC bývá v ROM na síťové kartě (nebo ekvivalentu)
 - vzniká problém s bezdiskovými stanicemi – znají MAC, ale ne IP adresu
- formát rámce stejný jako u ARP, ale operace je 3 pro request, 4 pro response
- typ v ethernetovém rámci je 0x8035

Typ média
Protokol
Délka MAC adresy
Délka IP adresy
operace
Zdrojová MAC adresa
Zdrojová IP adresa
Cílová MAC adresa
Cílová IP adresa

22

IPv6

- nejnovější protokol, ve fázi testování
- ešif:
 - vyerpání adres
 - zabezpečení (povinně implementované)
 - mobilitu
- adresy IPv4: 2^{32} (násobí se tisíci miliony)
 - reálně použitelné jen asi dvě miliardy
 - počet přístrojů (mobilní telefony, PDA, mnoho zařízení, které by bylo vhodné?) připojit k Internetu (ledničky, ...), auta)
 - došlo k řešení problémů (NAT)
 - Asie dostala málo adres IPv4
 - bylo nutno rozšířit adresy
 - rozhodovalo se, zda budou 64bitové nebo 128 bitové

23

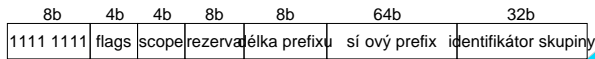
Adresy IPv6

- 128 bit dlouhé
 - to je hodně: každý člověk na zemi by jich mohl mít 4 miliardy
 - místo by vystačilo na dlouhou dobu (nebude-li se plynout)
- zapisují se jako osm šestnáctibitových čísel
 - například: 2001:0700:0230:0003:0000:0000:0000:0001
- adresa se může zkrátit vynecháním spojitého úseku nul (jen jedenkrát v adrese)
 - 2001:700:230::1
- IPv6 nemá broadcast adresy, používají se
 - unicasty (jednomu příjemci)
 - multicasty (více příjemcům)
 - anycasty (jednomu, nejbližšímu příjemci)

24

Tídy adres IPv6

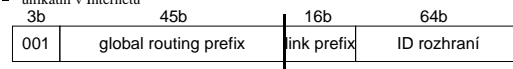
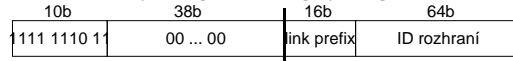
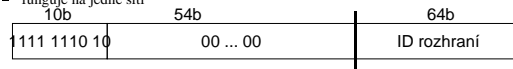
- multicast a anycast adresy mají definován dosah (scope):
 - link-local: platí v jednom subnetu
 - site-local: platí v jedné privátní síti
 - global: platí v Internetu
- prefixy se používají podobně jako u CIDR IPv4
- loopback adresa ::1/128
- nedefinovaná adresa (uzel nemá přidělenou adresu) ::/128
- multicast (skupinová) adresa
 - FF00::/8

25

Tídy adres IPv6

- individuální lokální adresa segmentu: FE80::/10
 - funguje na jedné síti
- individuální lokální adresa místní: FEC0::/10
 - nesmí do Internetu, je určena pro soustavu sítí pod jednou správou
- individuální globální adresa: 001/3
 - unikátní v Internetu

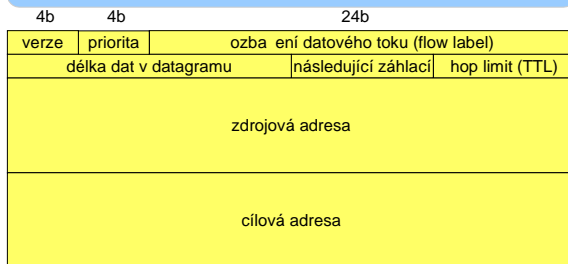
26

Autokonfigurace adres IPv6

- použije se síťová část adresy
 - ta se zjistí pomocí odposlechu, router solicitation, router advertisement
- když se připojí unikátní část (ID rozhraní)
 - musí být unikátní na dané podsíti
 - v tšinou se získá z MAC adresy
- EUI-64: Extended Unique Identifier
 - do MAC adresy se vloží 0xFFFE

27

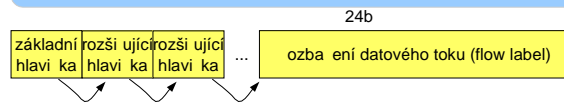
Formát datagramu IPv6

- verze: 6, priorita+flow label: pro QoS, délka dat: doplňkové hlavičky a data
- následující záhlaví: typ následující za povinným záhlavím, případně číslo transportního protokolu, top limit: jako TTL v IPv4

28

Formát datagramu IPv6

- základní hlavička je co nejjednodušší
 - je pevné délky
 - neobsahuje kontrolní součet
 - neobsahuje pole umožňující fragmentaci (označení a sestavení fragmentů)
- rozšířující hlavičky (záhlaví)
 - šifrování
 - informace pro směrování po cestě
 - možnosti pro cílovou stanici

29

IPv6 a fragmentace

- minimální MTU je 1280B
 - v IPv4 to bylo 576
- kvůli fragmentaci po cestě nedochází
 - fragmentuje pouze vysílající stanice
 - pokud je potřeba po cestě fragmentovat, pošle se ICMPv6 zpráva (Packet Too Big) vysílající stanici a datagram se zmenší
 - jako kdyby všechny datagramy byly nastaven flag DF
- „plně“ implementace mají používat Path MTU discovery
- jednoduché implementace mají generovat datagramy max. velikosti 1280B

30